

Cal Tor o Cal Peró

Gisclareny

Ubicació

Comarca: Berguedà
Lloc/Adreça: Primera casa que es troba del veïnat de Berta venint per l'Escriga i al costat dret del camí.
Emplaçament
Alçada: Pista de Bagà a Gisclareny (PK.12) al veïnat de Berta a la part dreta
1341

Coordenades:

Latitud: 42.25266
Longitud: 1.78711
UTM Est (X): 399949,6
UTM Nord (Y): 4678542

Classificació

Número de fitxa 08093 - 90
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Conjunt arquitectònic
Estil / època: Modern Popular
Segle XVII-XIX
Estat de conservació Bo
Notes de conservació: Restaurades i rehabilitades curosament per adaptar-la a casa de turisme i apartaments rurals preservant les característiques i estructura principal de la casa

Protecció

Número inventari Sí. IPA. Núm. 3349

Generalitat i altres inventaris

Accés Fàcil
Ús actual: Residencial
Titularitat Privada
Titular: 001100500DG07G0001JD
Autoria de la fitxa Pere Cascante i Torrella

Descripció

Conjunt arquitectònic de la masia i coberts de Cal Tor, avui cal Però situat a l'entrada del veïnat de Berta al costat de la pista, antic camí ral de Bagà a Gósol passant per Gisclareny en una posició encimbellada i per sobre de Cal Pedrals (fitxa núm.91). El conjunt es compon de la casa pròpiament dita amb un cobert annex a la part sud-oest que es projecta a migdia formant un espai en L que és ocupat per l'antiga era de batre el gra. El cos principal de la masia, té una planta més aviat rectangular amb tres crugies que defineixen una estructura clàssica formada per una planta baixa, dues plantes pis i unes golfes cobertes amb teulada a dues vessants de teula ceràmica damunt de cavalls i llates de fusta i amb el carener perpendicular a la façana principal que s'orienta a migdia. Tal i com succeeix amb la resta de masies del terme de Gisclareny està assentada aprofitant un desnivell del terreny natural tenint la façana nord pràcticament cega ja que s'adossa a la roca mare i natural en la que en cal destacar el volum semicircular del forn de pa cobert amb lloses de pedra. La porta d'entrada composta per un arc rebaixat de mig punt en pedra picada es situa a la façana de ponent on hi ha el camí d'accés a la casa amb la les inicials de TOR i la data de 1813 en la seva clau. Al costat oposat hi ha un arc de mig punt que mira a l'era de la casa, indret en el qual hi ha l'entrada en una mena de cos rectangular que uneix el volum de la casa principal amb el de la pallissa. El cos principal al que s'hi pot accedir per sota d'aquest arc de mig punt a manera de porxo està format per una planta baixa pràcticament cega i un primer pis que és ocupat per una àmplia eixida o balcó de fusta sostingut per una estructura de fusta i una barana de barrots de secció quadrada que abraça tota la longitud de la façana i que alhora està cobert mitjançant una teulada a un sol vessant. Atès la seva longitud està reforçada per un pilar de maçoneria, avui formigó a la planta baixa. Hi donen pas dues balconeres. Damunt seu hi ha dues finestres rectangulars de mida petita amb porticó intern que coincideixen amb la planta segona i damunt seu una finestra coronada en arc de mig punt pertanyent a les golfes. La façana est hi té obertes dues finestres a l'alçada dels dos primers pisos ja que a la planta baixa hi té adossat un porxo de fusta cobert amb teulada de bigues fusta i teula ceràmica que es projecta en sentit est. Finalment la façana oest té un predomini del massís respecte el buit i té una forma més aviat allargassada ja que juxtaposa en un sol volum les tres parts principals de l'edifici; és a dir la casa, el cos de la porta d'entrada i la pallissa. La planta baixa aprofita el desnivell del terreny i s'hi obre la porta d'entrada principal. Damunt seu hi ha el primer pis on s'obre una segona porta amb dues finestres a cada costat i dues finestres allargassades al sota teulada. L'entrada per la porta de la planta primera es fa mitjançant una escala de pedra exterior que condueix en una terrassa artificial a nivell de planta primera. L'aparell de l'edifici és de fàbrica de maçoneria de carreus de pedra mal treballats i escairats, units amb argamassa de calç de color ocre i marró i col·locats en filades més aviat irregulars. Únicament són en pedra picada les cantonades així com els bastiments de la porta d'entrada principal i d'algunes finestres. L'interior completament rehabilitat i ocupat per habitatges de Turisme rural ha conservat l'estructura bàsica de la masia amb els terres de fusta, els llosats de la planta baixa. S'hi puja per una escala de pedra oberta darrere la porta d'entrada i de l'espai del porxo que mira a l'era. La planta baixa conserva l'àmbit de les quadres i al primer pis l'estructura principal de la casa amb la sala principal, la cuina i les estances adaptades a habitacions i apartaments de turisme rural però que ha mantingut els forjats i les portes interiors. Adossat a l'extrem sud-oest hi ha el volum de la pallissa, de planta rectangular i format per una planta baixa, un primer pis i unes golfes cobert amb teulada a dues vessants de teula ceràmica damunt de cavalls i llates de fusta i amb el carener paral·lel a la façana principal orientada a llevant. En quant a la distribució de les seves obertures hi ha un predomini del buit respecte el massís ja que la major part corresponen amb els buits de l'antiga pallissa, avui reconvertides en grossos finestrals conseqüència del seu ús com a apartament rural. La façana oest és completament cega llevat amb dues finestres; una a cada planta i el volum descobert de la pallissa de sota teulada. L'aparell és de maçoneria de carreus de pedra mal treballats, units amb abundant morter de calç de color ocre i filades irregulars. Tant aquest volum com el de la casa principal delimiten l'espai de l'antiga era de batre el gra,

situada damunt de l'antic camí ral d'accés i sostinguda per importants murs de pedra, units en sec.

Observacions:

Analitzant el conjunt d'edificis que configuren la casa de Cal Tor, hi hem observat com a mínim tres fases evolutives; la més antiga de les quals dataria de mitjans del segle XVII, moment en el qual es comença a documentar aquesta masia. Sembla ser que la part més antiga seria el el cos principal seguint les característiques pròpies de les masies de Gisclareny amb dues crugies separades per forjats de fusta i coberta a dues vessants. Posteriorment i a mitjans del segle XVIII es deuria afegir el cos on hi ha la porta d'entrada i l'escala d'accés al primer pis amb aparell de maçoneria i finalment en un darrer moment es definí el cos de la pallissa adossat en un segon volum. Actualment està completament restaurat i en bon estat

Història

L'origen de l'antiga casa de cal Tor, avui cal Però seria a mitjans de 1692 segons E. Martín (Mrtín, 2005). De fet ell es basa que aquesta família procedent de Massaners i de Saldes, el 1693 se la troba esmentada en alguns tractes fets amb els Pedrals de Bagà per a l'ús de vaques i vedells per al conreu (Martín, 2005 pp.60). En el cens de pagadors de 1755 i conservat a l'arxiu de l'abadia de Poblet es fa referència a un pagament de 3 sous de Joan Tor per a casa. El mateix surt esmentat el 1776 (cadastre AHG 1776) on hi ha la presència de dos Tor (Jaume i Joan) tenint en compte que aquesta família posseïa la casa de Cal Jovell al clot del Pou. La casa de Jaume Tor segons el cadastre estava ocupada per 4 6 persones, pagava 4 lliures i 2 sous de cadastre personal, 4 lliures, 6 sous i 8 diners de cadastre reial i 18 sous per als caps de bestiar. Entenem que es tractava d'una casa important. Pel qua fa al cadastre de Joan Tor, la casa era ocupada per 5 persones i pagava una contribució de 3 lliures i 10 sous de cadastre personal, 4 lliures, 6 sous i 4 diners de cadastre reial i 1 lliura, 9 sous i 6 diners per a caps de bestiar. En el document dels amillaments de 1863 (AMG, 1863) esmenta que el cap de família era Pere Tor, la casa era habitada per 6 persones majors de 7 anys, pagava 458 rals de contribució rural, 72 de contribució urbana i res per a caps de bestiar. Aquesta casa va sobreviure el flux migratori del 1900 i encara avui és habitada. Els darrers propietaris procedien de "Cal Però" de Vilella, més tard traslladats a Bagà, raó de la qual la casa se la coneix amb aquest nom.

Bibliografia

CABALLÈ CANTALAPIEDRA, F (1995). Les tres-centes cases de Gisclareny. Albí. MARTIN, E (2005). Una mirada sobre la història de Gisclareny. P. 60; AHG. Cadastre de 1776. ACA. Llibrets de compliment pasqual. Amillament de 1863. Extret de Martín, E; 2005. Annex 21.; ACBR. Registre de les Hipotecas. DDAA (2007) Catàleg específic de masies i cases rurals de Gisclareny

